POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1.25 DIN

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in upravaa Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 46 • Maribor, četrtek, dne 26. maja 1938 • Leto XIII

Delavstvo hoče živeti!

Dve vprašanji načeti na strokovnem kongresu v Ljubljani.

Delavstvo v Jugoslaviji čuti vso pezo slabih socialnih razmer. **Mnogo, mnogo delavcev in nameščencev ima po Din 300 do 700 mezde na mesec.** Kako naj živi tak človek ali vzdržuje celò svojo rodbino? O tem vprašanju se v javnosti kaj malo razpravlja, kaj resnega ukrene pa sploh ne.

Naravno je, da se je na strokovnem kongresu govorilo o tem življenjskem vprašanju in o težkočah, ki jih imajo delavske organizacije v borbi za izboljšanje socialnega položaja delavcev. Kako žalosten je šele položaj onih množic, ki se ne zavedajo svojih pravic do primernega življenja, je pa pozabljeno vprašanje; molče gre mimo njega vsa javnost.

Kongres je uvidel, **da verižniki vsako priliko izrabijo za navijanje cen.** Zlasti je to pokazalo zadnje zvišanje cen mlevskim pridelkom. Naravnost oderuške cene so nastavili za žito, polovico nad pariteto svetovne cene. To so storili brez pravega razloga. — Hoteli so samo izrabiti priliko, da odro konzumente. Plače delavstva so pa ostale iste; prej se znižujejo. Delavstvo mora potom svojih organizacij glede umetnega navijanja cen napraviti predstavko ter zahtevati zakonito zaščito pred takimi mahinacijami in podobnimi akcijami kapitala.

Imamo še eno važno vprašanje. Zakon o minimalnih mezdah, ki določa **prenizke minimalne mezde,** toda je še te težko uveljavljati marsikje, ker ni glede izvajanja obvezne kontrole. Minimalna mezda ni osnovana na eksistenčnem minimumu, ampak je določena **na podlagi podjetniških izjav,** češ, da »gospodarstvo ne prenese višje minimalne mezde«. Ta izgovor je seveda prazen, ker se izplačane mezde sproti vračajo v gospodarstvo.

Zakon o minimalnih mezdah določa tudi sklepanje kolektivnih pogodb z oblastvenim posredovanjem. Umestno je, da je moralni pritisk na sklepanje pogodb, če gre ta **pritisk v prid pravičnejše pogodbe,** ki odpravlja socialne krivice. Občutna neprilika pa je, da se sklepanje kolektivnih pogodb preveč **zavlačuje.** Vzroki so različni. Lahko je temu krivo upiranje in zavlačevanje od strani delodajalcev. lahko so tehnične ali umetne ovire. Vse to navadno delavstvu škoduje, ker delodajalci med dolgotrajnimi pogajanji lahko zasnujejo razne neprijetnosti proti delavstvu in končno delavstvo tudi izigravajo. V tem oziru so potrebna navodila, **da se mora postopek brez ozira na izgovore in izbegavanja izvršiti naglo,** v najkrajšem roku, ki je mogoč. Zakon sicer predvideva nagel postopek, treba ga je pa s posebnimi navodili terminirati. To povdarjamo zaraditega, ker je to zakonito, dasi še vedno trdimo, da bi bilo za delavce bolje, če bi bilo delavstvo **svobodno** glede sklepanja pogodb ter bi nadzorna oblast, to je, inspekcija dela, z dobrohotnim posredovanjem blagodejno vplivala na sklepanje kolektivnih pogodb in spore med delavci in delodajalci sploh.

To sta dve aktualni vprašanji, za kateri se organizirano delavstvo opravičeno zanima in bi bilo želeti, da se zanju oblasti pozanimajo in želje delavstva vpoštevajo.

»Vodja« rumunskih fašistov pred vojnim sodiščem. V Bukarešti je pričela razprava proti »vodji« »Železne garde« Codreanuju.

Čehoslovaška močna v obrambi

Vodja nacističnih krkonoških Nemcev je dobil nasvet, da se sporazume s praško vlado

Nepričakovano odrejena zasedba meje po čehoslovaški vojski v soboto, dne 21. t. m. je napravila v inozemstvu najglobljі vtis. Povdariti je treba, da se je vlada odločila za ta korak vsled »manevrov« nemške vojske onostran meje in dejstva, da je vodja krkonoških Nemcev, Henlein, odšel na posvet k Hitlerju v Berchtesgaden.

Čehoslovaška je pokazala svetu, zlasti pa tudi svojim zaveznikom, da hoče braniti svobodo in demokracijo in da v odločilnem trenutku ne bo prepustila vse teže obrambe zaveznikom, ampak da bo predvsem sama poskrbela za varnost in nedotakljivost svojih mej.

Minuli dnevi so bili gotovo kritični in praška vlada ni izdala svojih odredb kar tja v en dan, ampak po tehtnem premisleku.

Podčrtati je treba, da je istočasno z ukrepi čehoslovaške vlade na meji, sledil nastop Anglije in Francije v Berlinu in kakor sedaj naknadno izvemo, so ta korak pozdravile tudi Zedinjene države Severne Amerike.

(Za nas je zlasti zanimivo, kako v takih trenutkih v Angliji vlada sodeluje z opozicijo. Chamberlain je poklical k sebi dva prvaka delavske stranke, Attleeja in Sneeja, ter dva prvaka liberalne stranke, in se z njimi posvetoval v štiriurni konferenci.)

Z zasedbo meje je bil ustavljen vsak promet v ali iz Čehoslovaške.

Med tem, ko čehoslovaška vlada trdi, da je

napetost že popustila,

trdi nemški radio obratno, da je še narastla, seveda po krivdi Čehoslovaške.

Novejša poročila pravijo, da se nemške čete že umikajo z meje, ker da so spomladanski manevri končani. Prav tako se zdi, da je čehoslovaška meja vsaj deloma zopet odprta.

Henlein voljan, da razpravlja.

Da je res prišlo do nekega pomirjenja, kaže dejstvo, da se je v nedeljo vrnil »voditelj« krkonoških nacističnih Nemcev iz rajha in je v Pragi odšel takoj k predsedniku čehoslovaške vlade dr. Hodži, pri katerem je ostal dolgo časa v razgovoru. Kot že rečeno, je čehoslovaška vlada pripravljena, urediti manjšinsko vprašanje na najpravičnejši način, toda ob strogem varovanju nedotakljivosti državne neodvisnosti. Še pred kratkim se je zatrjevalo iz vrst Henleinove okolice, da Henlein odklanja vsako pogajanje, ampak vztraja na tem, da se uresniči njegov program, ki ga je pred tedni razglasil v Karlovih Varih, t. j. da bo nemško ozemlje tvorilo državo v državi.

Vsekakor bi do popuščanja krkonoških nacističnih Nemcev ne bilo prišlo, ako bi Čehoslovaška ne nastopila tako odločno in poleg nje tudi Francija, Anglija ter Rusija, z Zedinjenimi državami v zaledju.

Prav ta energična gesta je rešila mir v Evropi. [illegible]

Zmaga demokratičnih strank pri občinskih volitvah v ČSR

Občinske volitve v 100 občinah, v 77 občinah je bila vložena le po ena kandidatna lista.

Izid nedeljskih občinskih volitev v ČSR kaže, da je demokratična misel med Čehoslovaki globoko zasidrana in da fašistično gibanje med njimi nima tal.

Drugače seveda izgleda v nemških okrajih, kjer so odnesli

Henleinovci 80 odst. glasov, vendar znatno manj, kot pa so pričakovali.

V prid jim je bila zunanje politična napetost, ki je oplašila mnoge nemške volilce. [illegible] do

Proti nacistični histeriji so se postavili

nemški socialni demokrati,

ki se zavedajo, da narodnost brez svobode in demokracije, ki omogoča boj za socialno enakopravnost, ni nič, ter komunisti.

V nekaterih občinah pa so nemški socialni demokrati šli v volilni blok s češkimi strankami. Seveda so si s tem nakopali večno sovraštvo rasnih Tevtonov (češkega porekla), v čijih očeh veljajo za izdajalce naroda.

Izid volitev ni mnogo izpremenil posestnega stanja v čehoslovaških mestnih in tržkih občinah. Na glasovih so pridobile vse stranke od centruma proti levi, desnica pa je bitko ponovno izgubila.

Vlada se je s posebnim oklicem zahvalila volilcem,

da so pri volitvah, ki so se vršile v tako izrednih prilikah, pokazali toliko discipline in ohranili mir in red.

Izid volitev v Pragi

V Pragi so porasli socialni demokrati za 10.000 glasov.

V Pragi so dobili pri volitvah narodni socialisti (dr. Zenkl), ki so v ČSR vseskozi demokratična skupina, relativno največ glasov, na drugem mestu so komunisti, na tretjem socialni demokrati.

Oddani glasovi se razdele tako-le:

	1938	1931	Mandatov
Nar. socialisti	142.784	107.146	26
komunisti	90.373	58.731	17
soc. demokrati	77.530	66.922	14
nar. združenje	64.784	70.203	12
obrt. stranka	35.740	25.843	7
ljudska stranka	37.542	27.214	7
fašisti Stříbrny	29.236	48.425	6
fašist. skupnost Gajda	8.038	5.388	1
krkonoški Nemci	15.420	—	3
demokrat. Nemci	4.850	—	—
nemški židi	8.990	8.707	2

Ostale stranke so dobile po en mandat. Vseh mandatov je 100.

Izven Prage je položaj približno enak, samo, da so tu druga najmočnejša stranka socialni demokrati.

Komunistom je v volilnem boju mnogo pripomoglo k uspehu, ker ne nosijo nobene odgovornosti za vladino politiko, nasprotno pa socialni demokrati, ki s svojim sodelovanjem v vladi odgovarjajo tudi za sklepe in ukrepe, kateri za delavsko javnost niso vedno povsem simpatični. Tako je vedno v koalicijskih vladah. Toda socialno demokratična stranka je mnenja, da je uspešna obramba socialnih pravic delavstva in svoboščin mogoča le na ta način, ako delavstvo varuje svoj vpliv v vladi, kjer se lahko marsikaj prepreči, kar bi težko pogodilo delavstvo. Vedeti je treba, da so agrarci, kot relativno najmočnejši, zelo reakcionarna stranka in ne gre, da bi se jim pustilo, da bi v vladi nekontrolirano odločali o socialnih in političnih zadevah. V tem pogledu so soc. demokrati doprinesli že mnogo žrtev in riskirali celo, da izgube popularnost pri nepoučenih volilcih, vendar jih to nikakor ne moti v njihovem delu za dobrobit delavskega razreda.

Japonci zopet poraženi

Ofenziva z vzhoda in severa ob lunghajski železnici se je zrušila.

Japonci, ki so zavzeli mesto Sučov, križišče lunghajske železnice in železnice Tientsin—Pukau, so na svojem prodiranju proti vzhodu dospeli do mesta Langfeng ob lunghajski železnici in so bili poraženi ter se v neredu umikajo proti Sučovu.

Zavrnjeni so bili tudi napadi Japoncev zapadno od Kaifenga ob lunghajski železnici, pri mestu Čengčov, ki je križišče železnice Peiping—Hankau. Ako bi Japonci uspeli na tem mestu prodreti s severa, kakor poskušajo, bi bili prišli kitajski armadi, ki operira pri Langfengu ob lunghajski železnici proti vzhodu za hrbet. Najmanj, kar bi se zgodilo, bi bilo, da bi se Kitajci ne mogli več posluževati lunghajske železniške proge.

Bolgarski parlamentarizem — brez političnih svoboščin

Obnovitev sobranja.

Dne 22. t. m. se je sestalo bolgarsko sobranje, na katerem je kralj Boris govoril prestolni govor. Kralj je pozdravil predstavnike naroda. Opozoril je na težke razmere pred štirimi leti, ki so minile. Prišlo je do notranje pomiritve. V občine so bili izvoljeni pravi ljudski zastopniki. Da je bilo samoodločevanje popolnejše, so dobile tudi žene volilno pravico. (Kakšna je ta volilna pravica, smo že poročali.)

V zunanji politiki želi Bolgarija sporazum in sodelovanje. Povdaril je kralj pogodbo z Jugoslavijo. Trudi se tudi za sporazum z Rumunijo in Grčijo.

Avstrijske novice

Gledališki ravnatelj dr. Rudolf Beer na Dunaju je bil takoj po priključitvi odstranjen od službe. Na prošnjo uglednih gledaliških igralcev je bil zopet sprejet v službo. Kmalu pa je bil spet aretiran in odveden na policijo. Ko se je vrnil domov, je zavžil 20 tablet veronola. Vendar so pa njegovi domači to še pravočasno opazili in se je zdravniški pomoči posrečilo, da je ostal pri življenju. Deset dni pozneje se je pa zastrupil s plinom.

Protiofenziva republikanskih čet v Pirenejih

Pri Teruelu so obtičali nacisti na pogorju Cudar

Na katalonski fronti, od Balaguera, ki leži na reki Segri in dalje proti severu ob reki Pallaresa, ki se izliva v Segro in teče mimo mesta Tremp v Pirenejih, je začela vladina vojska z zelo močno protiofenzivo. Napadi vladinih čet se razvijajo na vsej 90 km dolgi črti od izliva reke Segre v Ebro pa visoko na sever, v Pireneje.

Ofenziva je doslej prinesla vladinim četam znatne uspehe.

Na fronti pri Teruelu, na gorskem masivu El Pobo in Sierra Cudar, so nacisti obtičali s svojo ofenzivo. Njihov namen, da se prerinejo skozi gorske tesni proti jugu, v ravnino, ni uspel. — Njihovo prodiranje, ki je bilo od vsega početka združeno z velikim žrtvami, je trčilo ob odpor republikanskih čet, ki so, kakor trdijo vsa poročila, sedaj mnogo bolje oborožene in tehnično opremljene, kot pred meseci.

Manjši boji so bili na estramadurski fronti, jugovzhodno od Madrigaleje.

Pri Madridu (Carabanchel Alto) so vladine čete s spretno položeno mino razstrelile precejšen del nacistične fronte.

V soboto so nacisti tri ure bombardirali nevtralno (poslaniško četrt) v Madridu. 13 ljudi je bilo ubitih, 30 ranjenih.

Tri letala z otoka Malorce, ki so napadla Valencijo, so vrgla svoje bombe na neko angleško ladjo v pristanišču, nad mesto pa niso mogla, ker jih je pregnala protiletalska obramba.

22 nacističnih letal sestreljenih

V času od 14. do 23. maja so republikanci sestrelili: 3 težke bombarderje, med njimi eno štirimotorno Dornier letalo, 3 srednje bombarderje, 8 lovskih letal in 4 izvidna letala. Od 21. maja dalje so bila sestreljena še štiri nacistična letala.

Boji okoli Trempa in Leride

V okolici Leride južno od Belaguere in v okolici Trempa napredujejo republikanci še vedno.

Uspeh republikancev pri Almeriji

Na skrajni južni fronti, na cesti Motril—Almeria (vzhodno od Malage) so republikanci začeli z napadi na utrdbe pri Calahonde.

.....

Fašizem neti nemir v Franciji

V Alzaciji Loreni narašča nemir.

Z ozirom na prekomejno nacionalno-socialistično propagando, ki se v nekih obmejnih krajih Francoske vodi čisto odkrito, je generalni svet departementa Mosel sklenil naprositi prefekta, da nujno intervenira pri vladi:

1. da se takoj podvzamejo stroge kazenske mere proti inozemcem, ki se na francoskih tleh propagandistično udejstvujejo, bodisi z letaki, na shodih in sestankih, bodisi s pomočjo družinskih in osebnih stikov;

2. da se podvzamejo kolektivne represalije, če se ugotovi, da politično propagando na francoskih tleh na kakršenkoli način podpirajo inozemske oblasti.

Komite ljudske fronte za departement Dolnji Ren je sprejel resolucijo, v kateri se med drugim pravi: Z ozirom na rovarenje agentov N. S. D. A. P.a opozarja komite vlado na sledeča dejstva: »Prebivalstvo ob Dolnjem Renu je ogročeno nad nesramno akcijo, ki jo vodijo fašistični propagandisti pod krinko avtonomizma, kakor tudi nad sramotno antisemitsko gonjo. Naraščajoča aktivnost izdajalcev in sovražnikov ljudstva je posebno občutna od aneksije Avstrije dalje in jo vodijo posebni propagandistični centri. Prebivalstvo Alzacije zahteva, da vlada podvzame stroge mere proti antifrancoskemu rovarenju. Sovražniki francoske demokracije nimajo pravice do svobočin, ki jih demokracija jamči, ker jih nenehoma zlorabljajo v službi inozemskega fašizma. Da se obmejnemu prebivalstvu zopet vrne občutek sigurnosti in da se zagotovi energična obramba miru je neobhodno potrebno, da je republika budna in vedno pripravljena, da vsak napad na integriteto naroda takoj odbije.«

Naši v Franciji

Kako se v resnici godi zagorskim izseljencem

Merlebach, v maju 1938.

Kakor smo poučeni, je pred kratkim predaval v Zagorju g. P. M. o kritičnem položaju in stradanju nas izseljencev v Franciji. Gospodu svetujemo, da se o tem prepriča, potem šele naj blati državo, ki edina nas je rešila iz kritičnega položaja v naši lastni domovini in nas sprejela pod svojo streho.

Mi, ki smo nekoč stali lačni in izčrpani pred občinsko desko v Zagorju, smo prav zadovoljni v Franciji. Saj imamo delo in jelo. Tukaj živimo prvič v življenju res solidno življenje. Cenimo pa to tembolj, ker smo v življenju doživeli že marsikaj bridkega. [illegible] Sedaj imamo oboje. Delo je znosno in nam donaša toliko, da lahko res pošteno živimo. Toliko v vednost Zagorjanom in ostali javnosti.

Drugič pa bomo pisali kaj več.

Več rudarjev.

V ogledalu

Zaslepljenost. »Slovenec« in njemu sorodna glasila se v vprašanju spora nacističnih sudetskih Nemcev in rajha s čehoslovaško vlado postavljajo na stran — Henleina. Niti najmanj se ne vznemirjajo nad protidržavnimi zahtevami Henleina, ampak jim celo pritrjujejo. Tako n. pr. Henleinovi »zahtevi«, da ČSR prekine svojo zvezo z Rusijo. »Slovenski delavec« (št. 20) piše: »Toda z nujno zahtevo po rešitvi vprašanja narodnostnih manjšin, ki ji je dal močan pospešek nastop čeških Nemcev, je s strani istih ostala tudi nedvoumno izražena zahteva, da se mora Čehoslovaška odpovedati vojni in prijateljski zvezi z boljševiško Rusijo. Kakor neradi, bodo sicer češki ateisti primorani pristati na to zahtevo.« Ali so gospodje zaslepljeni ali pa jadrajo pod drugo zastavo, ker sicer bi morali vedeti, da pomeni Čehoslovaška odpoved Rusiji, njeno izolacijo, t. j. da postane še prej plen tistih, ki komaj čakajo, da planejo po nji. Na koga naj se pa ČSR potem še zanaša? Ali ni »Slovenec« po zasedanju Male zveze, dne 4. maja v Sinaji, pisal: »Pred posvetom v Sinaji so krožile vesti, da bodo Jugoslavija, Rumunija in Čehoslovaška v okviru pakta Male zveze same podvzele nekatere korake v zvezi s spremembami v Srednji Evropi, kjer je, odkar so se državniki Male zveze zadnjič videli, izginila ena država s tem, da se je priključila k Nemčiji. Pisali so, da bodo države Male zveze zdaj razširile medsebojne obveznosti, ki po besedilu pakta veljajo samo za primer napada od strani Madžarske, tudi na druge meje posameznih zaveznic. Sinajski posvet je pokazal, da te vesti niso bile točne. Saj tudi niti misliti ni mogoče na to, da bi se Mala zveza spremenila v borbeno ustanovo, ki bi jo ob molčanju velesil gotove velesile lahko smatrale za izzivanje.« In spričo teh ugotovitev si gospodje še upajo zahtevati, da se ČSR v svojem težkem položaju odpove zaveznikom in uda v svojo usodo. Sovražniki ČSR ne bi mogli zahtevati več. Gospodje, ki ste sicer vedno solidarni s klerikalnimi strankami v inozemstvu, vprašajte msg. Šrameka, kaj misli o zvezi ČSR z Rusijo in kaj pišejo o tem klerikalni »Lidove listy« izpod peresa g. monsignora. Toda »Slovenec« in njemu podobni že nekaj časa ignorirajo »Lidove listy«, ampak raje štejejo monsignora med češke ateiste (brezbožnike), kakor smo videli zgoraj. To je vsekakor višek njihovega nacionalnega čutenja!

Kdo bi si mislil, pa so le mednarodni. Zadnje čase se gospodje pri »Slovencu« zaganjajo v mednarodnost in navdušeni pritrjujejo govornikom, ki kot novi rešitelji delavstva v Jugoslaviji grme po shodih proti internacionalizmu in napovedujejo, da bodo rešili delavsko vprašanje po nekem specijelnem, samoniklem jugoslovanskem (ne morda slovenskem) nacionalnem receptu. Človek bi si mislil, da so gospodje res tako hudo nacionalni, da jim internacionalizem preseda, Pa niso. [illegible] delajo sedaj propagando za neki mednarodni »mladinski dan«, ki ga prireja »Zveza fantovskih odsekov«, in to še ni dovolj, tudi za mednarodni evharistični kongres v Budimpešti. Gospodje, povejte ali imate s svojo nacionalnostjo ljudi za norca ali pa mislite, da imate na mednarodnost samo vi patent, delavstvo pa bi se je v svojem boju za obstoj moralo odreči.

Doma in po svetu

Novo vodstvo »Rotary kluba«. Te dni so imela jugoslovanska društva »Rotary klubov« svojo glavno skupščino za vso državo v Beogradu. Rotary klubi so izrazita internacionalna organizacija, ki ima predvsem namen, zbliževati narode v duhu socialne pravice, človekoljubja in demokracije. Rotarijcev so vsled tega razširjeni predvsem po državah demokratičnega duha. V Nemčiji Rotary klubi sploh niso dopustni. V sudetsko nemškem delu Čehoslovaške so iz razumljivih razlogov ob nastopu Henleinove ofenzive nemškonacionalni člani izstopali iz Rotary klubov. Posledica je bila, da je v celi vrsti nemških mest na severnem Češkem izstopila večina članov in so morala rotarijska društva enostavno prenehati. Pri nas se je že ponovno zagnal proti Rotary klubom in njih delovanju ljubljanski »Slovenec«, čeprav so nekateri odlični pristaši redno posečali večerje rotarijcev v Mariboru in Ljubljani. — Javnost je zato presenetila vest, da je bil sedaj naenkrat izvoljen za predsednika vseh rotarijcev v Jugoslaviji ravnatelj Zadružne gospodarske banke in najintimnejši somišljenik »Slovenca«, g. dr. Slokar. Nadalje je tudi še omeniti, da so kljub henleinovski gonji proti rotarijcem ostali v mariborskem Rotary klubu nemški nacionalci. [illegible]

Država, ki prevaža inozemsko pošto z letali brez povišanja poštnine je Holandska. Samo v ČSR je bilo iz Holandske prepeljanih z avijonsko pošto l. 1936. 15.000 kg pisem.

150 let države Avstralije so praznovali letošnjo pomlad. Pred vojno je bila Avstralija na glasu kot zemeljski raj. V Avstraliji je bila nepoznana brezposelnost, pač pa visoke plače. Po vojni so bile socialne prilike še bolje, kot pred vojno, pa ne za dolgo. Kriza je nastopila vsled padca cen volni. Vendar kriza ni dolgo trajala. Cena volni se je popravila, toda socialnega raja ni več. V ospredju vseh skrbi je skrb Avstralcev pred napadom Japoncev, katerim je naseljevanje prepovedano. Avstralija je najmanj obljudena dežela, saj pride na 10 kvadratnih kilometrov komaj 9 prebivalcev. Prebivalci se drenjajo vsi ob obali, notranjščina te pete zemeljske celine pa je domala nenaseljena.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«
MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

„Ogenj", Maribor, Koroščeva ulica 8

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.) 12

Zaprl je oči, zmajeval s svojo plešasto lobanjo in molčal. Zasmilil se mi je: očividno je bila to razumna, živa duša, ki brez koristi propada:

— Kako pa je, — Peter Vasiljevič, — z vašim učiteljevanjem? Pravijo — da ste ugleden pismotolmač?

Nasmehnil se je.

— Dandanes — je rekel — ne boš od tega sit; zdaj se nam je narodil drugačen bog. Prej smo molili — Oče naš, kateri si v nebesih, a zdaj — Vaše visokorodje, ki bivaš v mestu, ohrani in reši nas hudobnega kmeta!

Znova se je hladno zasmejal in nadaljeval svoje šepetanje v temi:

— Bil sem pismotolmač, da, pa sem se ogulil kot star pes na trgovčevem dvorišču. Ti, Jegor Petrovič, — skušaj razumeti, — kaj se to pravi, prehoditi pol stoletja življenja z edinim uspehom, da na koncu spoznaš, da si tepec — to, dragi moj, je precej bridko! Bil sem, bil pismotolmač, poučeval sem ljudi brez globje misli, kakor škorec na veji, naklepetal sem dosti stvari, ki jih nisem našel v srcu, čisto tujih in izklepetal in zapravil sem dušo v posvetnih brigah, da! Ne govorè čisto brez podlage, — da sem na koncu svojih dni postal jeretik, krivoverec! Pravim ti, da bi mi res že bilo čas skrbeti za dušo, pa sem kakor da me je pamet zapustila.

Umolknil je. Pogladil si je brado s svojimi črnimi, tresočimi se prsti. Opazoval sem njegovo golo lobanjo, ki se je motno odražala v temi in obšla me je želja, da bi mu rekel bodrilno, ljubeznivo besedo, zasmilil se mi je in postal sem žalosten, morda radi njegovih petdeset let nikomur koristnega tratenja človeškega srca in uma.

Začel sem mu govoriti o vzrokih človeškega poniženja, o zli borbi za košček kruha, o tem, da je nemogoče ostati izven te borbe, o pravičnosti življenja, ki brez prizanašanja kaznuje tistega, ki samo jemlje od njega, a noče ničesar dati iz svoje duše. In o novih poteh življenja sem govoril, kako je treba zediniti narod, zbrati koščke človeka, razbitega v osamelosti. Govoril sem mehko in oprezno kolikor sem mogel, ker sem vedel, da se nahaja pred menoj razum, ki mu je še enkrat toliko let ko meni in ki je mnogo bolj izkušen. Starec se je naslonil ob steno in me je poslušal, ne da bi me prekinil, ne da bi me kaj vprašal, a ko sem končal — je dolgo in pobito molčal.

Potem pa, kakor da se je namah prebudil, se je otresel in si začel mèti rokè, da so mu kar pokali sklepi in je vzdihujè spregovoril:

— Da, dragi moj, to si dobro povedal. Dobro! In tudi jaz ti povem zdaj naravnost, — uganil sem, da si ti od stranke, veš, brate, to sem slutil! Pri nas ni samo eden, ki mu je duša ranjena, — je več takih, ki si želé nevihte in toče. Pri tebi so bili — Jegor Dosjekin, seveda, Vanjuška moj nečak, Aleksa... Kajpada, to je mladina in mi z njimi ne moremo hoditi... to se pravi, izgledajo nevarni že radi svoje mladosti in nam se zdi, da jih vidimo še v plenicah in nam nekako primanjkuje zaupanja do njih. Ko pa si prišel ti in so se oni takoj začeli zbirati okrog tebe, — sem uganil. Vseeno sem molčal, opazoval in tudi drugi so te opazovali. Jaz sem jim rekel: vi, bratci, bodite kakor da ničesar ne veste, to je — kočljiva zadeva, ki se lahko pokvari — to se pravi, lahko bi te oplašili. Zdaj pa vidim, da trdo in brez strahu hodite po zemlji. In tako nam je Savelj Kuznecev svetoval: kakor izgleda se spet začenja; dobro bi bilo, da bi šli k njim in jih vprašali — kaj se namerava? In tako sem prišel.

Tiho se je zasmejal in zamahnil z dolgima rokama.

— Veš, smo kakor otroci: eni se igrajo, drugi pa pridejo in prosijo — sprejmite še nas med-se!

Dopadlo se mi je njegovo pospešno besedovanje, bodri glas, šala in pogosto čvrsto pribijanje izrazov. Mislil sem si:

— Kako bi mogli zanetiti pri našem ognju te trhle vaške štore in korenine? Koliko bi mogli dati ljudem svetlobe in toplote?

— Ničesar ne preostaja živemu človeku, kakor to kar ti praviš! — je zamišljeno rekel starec, stoječ sredi sobe in si je gladil brado.

— Mar naj to pomeni, — sem ga v šali vprašal, — da pristopate k socialistom, Peter Vasiljevič?

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Krojaški pomočniki tudi osnujejo svojo strokovno organizacijo. Povabili so tajnika oblačilcev s. **Prezlja** iz Ljubljane, ki jim je dal potrebna navodila. Izvolili so si tudi že pripravljalni odbor, ki ima nalogo, pridobiti vse pomočnike za organizacijo. Izgleda, da bodo pomočniki razumeli, da gre za njihove koristi in se vsi organizirali.

Značilno. Po razsežni koloniji v Trbovljah se je razpasla kaj čudna navada. Za Binkošti pripravljajo klerikalci velik pomp. Ker pa še nimajo uniform, so se **baje** odločili za nabiralno akcijo po kolonijah. Čudno se nam zdi, da še nimajo denarja za uniforme, ker v druge svrhe lahko štejejo milijone, za obleke pa naj plača rudar. V Trbovljah imamo itak dosti beračev v pravem pomenu besede.

Zaključek tečaja za strojevodje. V nedeljo, dne 15. maja se je zaključil tečaj za strojevodje, motorovodje in kurjače v rudarskih revirjih. Tečaj se je vršil na meščanski šoli pod vodstvom g. inspektorja direkcije drž. železnic v Ljubljani, ing. Glihe. Obiskovalcev tega tečaja je bilo 40. Vsi so hvaležni sekciji strojnikov v Ljubljani za prireditev tečaja, ker so v tem tečaju pridobili popolnejše znanje v svoji stroki, kar ni samo v korist njim, ampak tudi podjetjem, ker z boljšim znanjem svoje stroke lažje opravljajo svojo težko in odgovorno službo. Poleg tega tudi lažje varujejo stroje, ki so jim zaupani. Trud Zveze strojnikov za izobrazbo svojega članstva zasluži splošno podporo in priznanje vseh v poštev prihajajočih faktorjev. — **Člani Zveze strojnikov in kurlačev v revirjih.**

Dramski odsek »Vzajemnosti« bo vprizoril v nedeljo, dne 29. t. m. Bučarjevo veseloigro s petjem »Smuk-Smuk«. Pevske točke spremlja delavski orkester. Začetek ob pol 4. uri pop. v dvorani »Delavskega doma«. Cene običajne. Diletanti »Vzajemnosti« pričakujejo, da bo občinstvo tudi to pot prišlo v čim večjem številu, da se razvedri. Odbor.

ZABUKOVCA

Rudarjem v razmišljanje

Po zadnjem mezdnem gibanju naših rudarjev, v katerem se je doseglo 10 odst. povišanje temeljne mezde, je naraščajoča draginja zadnjih mesecev kupno moč našega delavstva spravila še nižje, kot je bila pred mezdnim gibanjem. Sedaj se pa vprašuje delavstvo, kaj je temu vzrok? Izprašajmo si svojo vest. Kakor smo sejali, tako žanjemo. Izmed 400 delavcev jih je komaj dobra petina v razredni organizaciji. Vsi neorganizirani in čakovci, kateri stojite ob strani, vedite, da so tisti dobri časi, ko so se baje čudeži godili in je mana padala z neba, minuli. Da pa ne bodo naši rudarji tavali neorganizirani sem ter tja kot izgubljene ovce brez pastirja, se je znašla pri nas triperesna deteljica, ki bi rada pasla te izgubljene ovce v zeleni organizaciji, katero zidajo na nezavednosti naših rudarjev in so svoje delo prav klavrno opravili na dan 1. maja. Ko je delavstvo vsega sveta manifestiralo za obrambo svojih socialnih pravic, so ti gospodje sklicali ustanovni občni zbor. Toda razen sklicateljev in par takih, ki se dobrikajo vsakemu, ki je zgoraj, se niso hoteli naši rudarji udeležiti tega sestanka, dasi se jih je osebno vabilo in agitiralo v jamskem obratu po enem izmed omenjene trojice. Radi bi vprašali upravo rudnika, ali se je službeni red od zadnjih občinskih volitev izpremenil? Po volitvah se je namreč naše rudarje denunciralo na vse mogoče instance radi »kršitve« službenega reda. Prizadeti so bili potem v pisarni zaslišani, seveda brez uspeha ker denuncijacije niso bile resnične. Ker pa je omenjeni gospod, ki je agitiral med delom in obetal tudi razne funkcije, v višjem službenem položaju, in je ta agitacija podjetju najbrž všeč, službeni red zaenkrat gotovo ne bo veljal. Tudi drugi gospod od omenjene triperesne deteljice, kateri ima baje precej vpliva na merodajnem mestu, ni imel uspeha pri agitaciji. Naše delavstvo ga prav dobro pozna, saj je s svojim vplivom spravil nekaj kmečkih sinov, kateri trobijo v njegov rog, v delo pri rudniku, dočim so odrasli sinovi vpokojenih rudarjev še vedno brezposelni. Zlasti pa poznajo rudarji tretjega gospoda izmed te trojice, ker je pripadal že vsem političnim strankam v Sloveniji po vojni in po razpustu strank 6. januarja 1929 pa vsakokratni režimski stranki, tako, da že njegovi prijateljčki obupavajo nad njim. Ob priliki petomajskih volitev v skupščino je dosegel pri nas rekord. Za Jevtičevo listo je imel na par krajih volilne shode, upamo, da ne zastoni, po našem srezu je osebno agitiral — za Mačkovega kandidata. Na dan volitev pa se je na žalost in začudenje vseh — abstiniral. — Torej rudarji, ki še stojite ob strani in čakate, da vas bo rešil kak mesija ali imenovana trojica, razmišljajte in odprite že enkrat oči, da boste videli, kako se vam mezde z vsakim dnem znižujejo vsled vaše nezavednosti in zanikrnosti, katera je najboljši redilni pripomoček za kapitalizem. Le kolikor moči ima organizacija, toliko imamo pravic. Oklenite se že enkrat vaše razredne strokovne organizacije in strokovnih časopisov ter »Delavske Politike«, da bomo imeli tudi močan delavski tisk, ako hočemo, da bo naš glas odmeval v javnosti. Naše geslo je in mora biti: »Le naprej, brez bojazni, iz lastnih sil v boljše dni.« Rudar.

Sprememba pri zadrugi. Iz upravnega odbora Zadruge državnih uslužbencev za nabavo potrebščin je izstopil Lapajne Franc, vstopil pa Karničnik Anton, preddelavec v Zabukovci.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisi: **‚Anos', Maribor,** Orožnova 6.

LJUBLJANA

Nova mesna tovarna. Nedavno je tvrdka Franca Slamiča trdila v tožbi mesarskega pomočnika za plačilo nadur, da ni tovarniško-industrijsko podjetje in da vsled tega za njo ne velja 8 urni, ampak 10 uri delovni čas. Banska uprava pa sedaj razglaša da je zaprosila tvrdka Franca Slamiča d. z o. z. v Ljubljani—Vič za odobritev zgradbe za tovarno mesnih izdelkov, mesnih, sadnih in sočivnih konzerv ter pločevinaste ambalaže. V to svrho bo dne 30. maja pri tovarni na Tržaški cesti 151 komisijski ogled in na kraju samem obravnava. Sedaj, ko bo torej nova tovarna s kar tremi tovarniškimi oddelki, bodo pa menda pri tvrdki Slamič vendarle priznali uslužbencem čisti 8 urni delavnik in vso nadurno delo plačevali s 50 odst. poviškom.

Rojaki iz Cerkna imajo tudi letos na binkoštno nedeljo popoldne svoj vsakoletni sestanek na običajnem kraju. Na to se opozarjajo posebno oni, ki bi morda zaradi pomanjkljivega naslova ne dobili posebnega vabila. Pridite vsi!

MARIBOR

Zborovanje zaupnikov in organizacijskih odbornikov

se bo vršilo v nedeljo, dne 29. maja ob 9. uri dopoldne v Delavski zbornici (II. nadstropje). Pozivamo predsednike strokovnih organizacij in zaupniških zborov, da pravočasno obvestijo ostale zaupnike in odbornike. Dnevni red zborovanja je važen.

K. M. O.

Občni zbor podružnice Zveze stavbincev Jugoslavije se bo vršil v četrtek, dne 26. maja ob pol 17. uri zvečer v dvorani »Delavske zbornice«, Sodna ul. 9-II.— Občni zbor, ki ga je sklicala podružnica 19. t. m. pri »Unionu« je policija prepovedala, ker bi se bil v zvezi z občnim zborom vršil tudi shod, na katerem bi se delavstvu tolmačila nova kolektivna pogodba. Oblast tudi ni dopustila preložitev prireditve z istim dnevnim redom v dvorano Delavske zbornice, zato se bo prihodnji četrtek lahko vršil samo občni zbor.

Senzacija, ki se je razblinila v nič. Inozemec Klaus, o katerem so časopisi mnogo pisali, ne more biti noben nevaren človek, ker ga je policija radi slabega zdravstvenega stanja sedaj izpustila iz zaporov. [illegible]

Udruženje poštnih telegrafsko-telefonskih zvaničnikov in služiteljev, pododbor Maribor priredi v nedeljo, dne 29. maja ob 14. (2.) uri na Trgu svobode veliko dobrodelno tombolo. Glavni dobitek je 3000 dinarjev in še 12 drugih krasnih dobitkov. Nadalje 25 desetink, 50 petink ter več četvork, tern in amb. Dobitki so na vpogled pri tvrdki »Tribuna« (Batjel), Aleksandrova cesta. Karte prodajajo vsi pismonoše in upokojeni poštni uslužbenci. Cena karte din 2.50. Čisti dobiček je namenjen za podporo bolnim stanovskim tovarišem. V slučaju slabega vremena se preloži tombola na 12. junija 1938. Za obilno udeležbo se priporoča **odbor.**

Delavstvo in nova carinarnica. Mestna občina je razpisala licitacijo za gradnjo nove carinarnice, ki bo stala nad pet milijonov din. Delavstvo, ki ga je v Mariboru še vedno nebroj nezaposlenega, upa, da bodo poklicani pri oddaji tega velikega javnega dela upoštevali tudi interese delovnega ljudstva in domačih podjetnikov. Menda se ne bo ponovilo, da bi šel tudi pri takšni gradbi iz javnih sredstev dobiček v roke onih, ki že itak finančno obvladajo Maribor, gradijo bogoslovje, državno cesto do meje, [illegible] a naš človek zasluži komaj minimalno mezdo. Kdor bo gradil carinarnico se mora obvezati, da bo zaposloval domače ljudi in jim plačal dostojno mezdo, ki bo odgovarjala tudi rastoči draginji ter tudi kulturnim potrebam delavca.

Pozivamo vse zaupnike in odbornike, da obračunajo predprodajne vstopnice za majsko akademijo najkasneje do sobote, dne 28. maja. — K. M. O.

Obleke, velika izbira pri Jakob Lah, Maribor

Mura je narasla za preko 3 metre nad normalo in je poplavila vso okolico znanega kopališča Slatina-Radenci.

400.000 dinarjev škode je povzročil plaz na koroški progi. Progo so čistili par dni, predno je bila sposobna za promet.

Mariborsko gledališče

Velmar Jankovič: Sreča d. d. Interkontinentalni spektakel v štirih dejanjih. Na odru je bil res pravi spektakel: slike so se skoro s filmsko naglico vrstile druga za drugo, v vsaki sliki si videl nekaj drugega: bežno skico različnih sodobnih problemov, stremljenj in pojavov. Pisatelj se je dotaknil skoro vse sodobne problematike; vse pa je ostalo fragmentarno, samo na površju in brez globljih vtisov na gledalce. Gledalec se samo čudi temu spektaklu, o katerem se razvija originalna utopistična zamisel novega vzgojnega sistema, ki ga izvede milijarder Astor s svojim kadrom znanstvenikov in učenjakov. No ta vzgojni sistem se prav spektakelsko izjalovi in prelije v hrepenenje po svobodi balkanske zemlje. Režija Milana Kosiča je kazala mnogo skrbnosti in spretnega aranžmaja; slike so bile zelo okusne, oprema slikovita. V igri so sodelovali skoro vsi člani dramskega gledališča. Glavne vloge so imeli: Rasbergerjeva, ki je bila zelo ljubka in posrečena Stela, ter Nakrst in Verdonik, ki sta vlogi dveh balkanskih mladeničev, ki zaideta v amerikansko osrečevalno kolonijo, prav simpatično izvedla. Vsa ostala množica igralcev je ustrezala v svojih vlogah. —e—.

Kulturne cvetke s podeželja

Fram, dne 22. maja 1938.

Za danes je nameravalo Delavsko pevsko društvo »Enakost« iz Studencev prirediti pevski koncert v dvorani »Sokolskega doma«. Društvo je prireditev plakatiralo. Neznani nasprotniki pa so pod zaščito teme potrgali vse lepake. Razen tega so v četrtek osvanili letaki, ki so vabili na neko igro, za katero so baje angažirali igralce celo iz mariborskega gledališča, da bi stvar bolje uspela. Mogoče je kdo mislil, da dveh prireditev v Framu ne sme biti, pa je ukazal potrgati lepake za koncert. Kdorkoli je zagrešil to nekulturno dejanje, sram ga bilo. Delavski pevci niso hoteli s svojim prihodom nikomur škodovati, zato je tako ponašanje napram nameravani pevski prireditvi vse obsodbe vredno.

PTUJ

Za stanovanje skrbijo, samo žal ne pri nas, pač pa v Mariboru, kjer bo zgradila občina 5 zasebnih stanovanjskih zgradb, in tudi drugje. Nedavno smo opozirili v našem listu, kako primanjkuje malih stanovanj pri nas in da bi bilo potrebno dobiti posojilo, iz sredstev, ki jih je v to svrho občinam odobrilo ministrstvo socialne politike. Vendar se nič ne giblje in tudi že obljubljeno posojilo od Borze dela za Zdravstveni dom izgleda, da je zamrznilo —

KRANJ

Napadi po fašističnih metodah se vrste v Kranju in okolici. Predvsem v Stražišču je bilo že več takih napadov iz zasede, ki pričajo, da so izvršeni zgolj iz politične mržnje. Mirni pasanti, ki na vljuden pozdrav dobijo v odgovor kamenje, so seveda nad tako »kulturo« zelo presenečeni. Nekateri ljudje si ne upajo več praznih rok od doma; vsekakor pa to še ni zadostno jamstvo, da bi ne mogli postati žrtev takega barbarskega napada. Zmotno je misliti, da se da s takimi metodami pridobiti ljudi za kakršnekoli zmedene pojme. — Kristus pravi: »Kdor potegne za meč, bo z mečem pokončan.« Ti elementi, ki so pravi izmečki človeške družbe, zaslužijo za svoje početje pošteno plačilo.

SLOV. BISTRICA

Zahvala. Ker mi ni mogoče, da bi se vsakemu posebej zahvalil, se tem potom najsrčnejše zahvaljujem za nabrano podporo, katero so prispevali v času moje bolezni uslužbenci tovarne Zugmayer & Gruber v Zg. Bistrici. — **Gorjanc Franc.**

RIBNICA NA POHORJU

Naše pritožbe in poziv delavstvu

Tudi mi bi morali več dopisovati v našo »Delavsko Politiko«, da bi tudi po drugod vedeli, kako nam gre. Precej nas je naročnikov na našem vrhu in samo žal, da je ne dobimo pravočasno, čemur pa je kriva naša pošta. — Često se dogaja, da prideš vprašat na pošto, pa ti pravi poštna uradnica: »Danes »D. P.« še ni prišla.« Tako se zgodi, da dobijo nekateri naročniki »D. P.« en teden pozneje po štiri številke skupaj. Seveda vzbuja tak nezaslišan nered v dostavljanju lista nevoljo med naročniki. Ako bi kdo hotel odvračati naročnike, ne bi mogel tega bolje storiti, kot s tako neredno poštno dostavo. Teh razmer smo siti. Glede dostavljanja »Slovenca«, »Domoljuba«, »Slovenskega Gospodarja« itd. še nismo čuli takih pritožb. Sveda bi bil tudi velik greh, ako bi katoliški dnevnik in njemu podobni listi ne prišli pravočasno naročniku v roke. Tudi tega zapostavljanja bo enkrat konec, čim se bo delavstvo zavedlo svojega položaja. »D. P.« jih je že veliko spravila na pot spoznanja. Naša želja je, da bi prihajala v vsako delavsko stanovanje, da ne bo več tako, kakor je sedaj v mnogih delavskih hišah, da najdeš vse drugo, samo »Delavske Politike« ne. Samo nezavedneži tožijo, da »D. P.« ne prinaša tistih »častivrednih« romanov in poročil o nesrečah, kakor gotovi listi. Zatorej, delavci, ne čitajte samo romanov, dolgih storij o ubojih in nesrečah, ki jih imate itak preveč, glejte, kako bi se čim bolj izobraževali, postali zavedni in si končno pomagali iz bede. Poštni dostavi pa priporočamo, da vpošteva tudi to-le: Že parkrat se je zgodilo, da nekateri naročniki pri podjetju Lenarčič po ves teden niso sprejeli »D. P.«. Nek sodrug, ki je tudi naročnik »D. P.«, je nekega dne opazil na podjetnikovem smetišču več razcapanih številk »D. P.«. Ta sodrug je potem brskal dalje in se mu je posrečilo, da je našel tisti košček »D. P.«, na kakaterem je bil njegov naslov. Takoj je videl, zakaj je »D. P.« ves teden izostala. Torej, prosimo in zahtevamo, da bo dostava naše pošte redna, kot se spodobi. Naročnik naj dobi list direktno, ne pa po tujih osebah, ki ga potem niti ne izroče naslovniku.

Kamnosek.

Knjige »Cankarjeve družbe« Vam dajejo razvedrila in znanja, vzpodbude in poguma.

Predavanja o ČSR, Masaryku in socialni zaščiti

Tezno.

V sredo, dne 25. t. m. pri Feliču ob pol 8. uri zvečer:

1. Čehoslovaški obrambni zakon (s. dr. **Avg. Reisman**).
2. Socialni zakoni in rubeži delavcev (s. **Viktor Eržen**).

Štore.

V nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 9. uri v gostilni pri kolodvoru:

1. Obramba Čehoslovaške republike (s. dr. **Avg. Reisman**).
2. Obramba delavskih pravic (s. **Adolf Jelen**).

Fala.

V nedeljo, dne 29. maja ob 3. uri pop. v gost. g. V. Grahora:

1. Masaryk in delavstvo (s. Viktor Eržen) ie
2. Pomen strokovne organizacije in delavskega tiska (s. Josip Petejan).

CELJE

Westnove knjižice »odpuščen« — svarilo. Ponovno smo že poročali, kako strahovito moč ima tvrdka A. Westen ne samo napram delavcem, ampak tudi proti vsem ostalim gospodarstvenikom v Celju, nemškim, slovenskim in — srbohrvatskim. Kjerkoli povprašajo odpuščeni Westnovi delavci za delo, trkajo zaman. Dokler delavca bližje ne poznajo, še sicer obljubljajo službo, kakor hitro pa delavec pokaže Westnovo knjižico, — dela ni. Tvrdka Westen je namreč vsakemu delavcu pritisnila v knjižico zaznambo, da je bil pri njej »odpuščen«. Pravkar so časopisi poročali o služkinji, ki je bila pred sodiščem v Mariboru obsojena na 15 dni zapora, ker je tudi imela v knjižici tako označbo, da je bila »odpuščena« in si je sama pripisala, da je bila »poštena«, ker drugače vsled pripombe »odpuščena« nikjer ni dobila službe. Obrtni zakon pa odločno prepoveduje delodajalcu, da bi vpisal v službeno knjigo karkoli takega, kar bi oteževalo iskanje nove službe. Vsled tega so se odločili tudi Westnovi odpuščeni delavci, da bodo vložili proti vsemogočnemu Westnu tožbe na izstavitev takih spričeval v knjigah, kakor jih predpisuje zakon v Jugoslaviji. Živi vendar ne morejo v grob. četudi so se zamerili največjim milijonarjem v Jugoslaviji, ki so pred vojno izobešali na svojih visokih dimnikih pangermanske zastave.

JESENICE

Zvočni kino »Radio« predvaja v četrtek (na praznik) ob 3. uri pop. in pol 9. uri zv., v petek in soboto ob pol 9. uri zv. in v nedeljo ob 3. uri pop. in pol 9. uri zv. velefilm »V carstvu valčka«. V gl. vlogi Hans Jaray in Irena Agay. Med dodatki domač kulturni film, barvana šala, risana šala in Paramountov zvočni tednik. Sledi »Škandal«.

Sprejem bolgarskih pevcev. Pred nekaj dnevi so obiskali tudi Jesenice bolgarski pevci iz Plovdiva, ki so priredili tu zelo uspel koncert. Sprejem teh pevcev, ki se je vršil pred kraljevim spomenikom pred jeseniško ljudsko šolo, je bil v znaku jugoslovansko-bolgarskega prijateljstva in pobratimstva. Jeseniško delovno ljudstvo je razumelo ta obisk v polni meri in se ga je tudi udeležilo v velikem številu. Na koncertu so pevci pokazali pravo pevsko umetnost in bi bili marsikateremu domačemu pevskemu zboru lahko za vzgled in vznodbudo. Mi samo želimo, da se taki prijateljski stiki med narodi razvijajo še vse bolj in da tako pomagajo utrjevati prijateljske stike med sosedi in s tem tudi svetovni mir.

Tiskovni sklad

Kočevje: S. Knapič L. nabral na članskem sestanku din 32. **Celje:** neimenovani din 30. **Mežica:** Na sestanku podružnice zveze rudarjev se je nabralo za tiskovni sklad »D. P.« din 22. S. L. R. daroval din 4, s. Š. F. daroval din 10, s. T. K. nabral din 12.50. Sodrugi in sodružice, posnemajte.

Dva velika kongresa, ki bosta obrnila pozornost vse države nase in na Ljubljano bosta med pomladnim Ljubljanskim velesejmom, ki bo od 4. do 13. junija. Iz vse države se bo zbralo okrog 6000 trgovcev na vsedržavnem trgovskem kongresu, ki se ga bodo udeležili tudi zastopniki trgovstva iz Bolgarije. Gospodarski pomen velesejma bo zrasel že zaradi tega kongresa, a letošnji velesejem bo tudi sam na sebi zelo pomemben, ker bo vseboval velike, reprezentativne gospodarske razstave. K temu je treba prišteti veliko posebno razstavo »Naša cesta«, ki bo pokazala, kakšne bi naj bile naše ceste in kakršne bodo morale prej ali slej postati, saj je Slovenija izredno pomembno mednarodno gospodarsko križišče. O velikem gospodarskem pomenu za vso državo primernega cestnega omrežja v Sloveniji bodo razpravljali na kongresu Društva za ceste. Razstava sama bo lahko prepričala udeležence kongresa iz drugih pokrajin in zlasti iz Beograda, da je zahteva Slovenije po dobrih, modernih cestah v resnici življenjska ter v interesu vse države. Velika avtomobilska razstava pa bo hkrati pobuda za čim intenzivnejše pospeševanje motorizma pri nas. Splošna gospodarska razstava velesejma bo nudila lepo zaokroženo sliko življenjske sposobnosti slovenske industrije in obrtne delavnosti. Skupna, reprezentativna razstava Francije nas bo vzpodbujala, da se oklenemo čim bolj svoje iskrene in mogočne zaveznice, ki se prihaja k nam z [illegible] — s knjigo. Na razstavi bo namreč tudi 3000 francoskih knjig.

Pred ustanovitvijo zveze krematorijev v Jugoslaviji

in zidave krematorija v Beogradu.

V torek, dne 23. majnika t. l. se je vršil v Mariboru ob lepi udeležbi članov občni zbor »Ognja«, društva za upepeljevanje mrličev v Mariboru. Zanimivo je, da se je udeležila tega občnega zbora poleg članov iz Maribora in Celja tudi članica, kmetica iz nekega kraja na Dolenjskem, ki je prav živahno posegala v razpravo o poglobitvi dela »Ognja« za pridobivanje novih članov in članic.

O stanju ideje kremacije v Jugoslaviji in inozemstvu je poročal društveni predsednik dr. Avg. **Reisman.** V pretekli poslovni dobi je bilo upepeljeno 5 umrlih članov mariborskega »Ognja«, med njimi 2 zdravnika. Udeleženci so stoje zaklicali v spomin umrlih članov »slava«. S tem je izvršil mariborski »Ogenj« že 19. upepeljitev od svoje ustanovitve. Tudi število novih članov je lepo narastlo in kažejo zadnji čas tudi prebivalci Ljubljane znatno zanimanje za pristopanje k »Ognju«. Preteklo leto se je vršil v Londonu v zmislu predlanskega sklepa storjenega v Pragi že 2. Mednarodni kongres krematičnih društev , kjer sta zastopala tudi mariborski »Ogenj« delegata »Ognja« iz Beograda, dr. Kujundžić in delegat »Plamena« iz Zagreba, tajnik Saulik. Na tem kongresu je bila sklenjena ustanovitev »Mednarodne federacije kremačnih društev«, kateri so pristopila tudi vsa tri jugoslovanska sorodna društva za upepeljevanje mrličev, »Oganj« v Beogradu, »Plamen« v Zagrebu in »Ogenj« v Mariboru. Vsled nujne potrebe čim ožjega sodelovanja ter bodočega napredka pa je sprožil zagrebški »Plamen« ustanovitev **»Zveze jugoslovanskih kremačnih društev«** ter je občni zbor mariborskega »Ognja« tudi ta predlog pozdravil in soglasno sklenil, da pristopi tudi »Ogenj« tej zvezi, ko se bo ustanovila.

Tudi po drugih državah se ideja kremacije mrličev stalno širi in zaznamujejo nenavaden prirastek novih krematorijev posebno Anglija, Nemčija, severne države Norveška in Švedska, kjer propagirajo zgradbo krematorijev celo škofje, in Čehoslovaška, kjer imajo že 13 krematorijev. Skoro vsak odličnejši javni delavec v Pragi je upepeljen in je bil med drugimi upepeljen tudi pokojni poslanik Bohdan Pavlu. Odpora ni skoro nobenega v Čehoslovaški proti kremaciji in gradijo krematorije na svoje stroške občine. Čehoslovaško društvo »Krematorium« v Pragi, ki je tudi z mariborskim »Ognjem« v stalnem prijateljskem stiku, ima že okrog 90.000 članov in 200 podružnic po vsej republiki.

Občni zbor so prav iskreno pismeno in brzojavno pozdravili »Oganj« iz Beograda, »Plamen« iz Zagreba in »Krematorium« iz Prage.

O internem delovanju »Ognja« je poročal tajnik, urednik V. **Eržen,** blagajniško poročilo pa je podal blagajnik Anton **Hlebš.** Na tajniškem poročilu je bila zanimiva ugotovitev, da je predstavnik rimsko-katoliške cerkve opravil obrede pri prvem upepeljenem članu, pokojnem zdravniku dr. Kuneju v Slovenjgradcu, ki je poklonil večji znesek za zgradbo kapelice v tamošnji bolnišnici in lansko leto zopet pri pokojni posestnici Postl v Limbušu pri Mariboru. Izgleda torej, da bo polagoma tudi pri nas minul vsak boj proti širjenju kremacije, ki je itak zgolj zdravstvena, gospodarska in estetska zadeva, a nikakor stvar vere ali politike, v katero se društvo nikdar ne vmešava.

Volitve novega odbora so odpadle, ker traja funkcija odbora 2 leti. Član nadzorstva **Tanc** pa je ugotovil, da je poslovanje društva v popolnem redu.

Kako tlači draginja delavske družine

Jesenice, v maju 1938.

Ne bo odveč, ako poskusimo prikazati draginjo, ki tlači delavca in njegovo družino nazorno v številkah, ki najbolj dokazujejo, kako zelo se je poslabšal delavčev položaj:

Indeks cen eksistenčnega minimuma za 5-člansko družino (mož, žena in 3 otroci, stari 12, 7 in 1 in pol leta.

	Maj 1932		Februar 1937		Maj 1938	
Predmet: Mesečna poraba	Za enoto Din	Skupaj Din	za enoto Din	skupaj Din	za enoto Din	skupaj Din
Moka 0 15 kg	3.25	48.75	3.50	52.50	4.50	67.50
Moka za kuho 10 kg	3.—	30.—	3.25	32.50	4.25	42.50
Moka krušna 10 kg	2.75	27.50	3.—	30.—	4.—	40.—
Moka koruzna 20 kg	2.50	50.—	2.50	50.—	2.50	50.—
Krompir 70 kg	0.75	52.50	1.10	77.—	1.50	105.—
Fižol 3 kg	4.25	12.75	3.50	10.50	3.50	10.50
Meso I. vrste 11 kg	8.—	88.—	10.—	110.—	12.—	132.—
Meso II. vrste 10 kg	6.—	60.—	8.—	60.—	12.—	120.—
Mast 3 kg	14.—	42.—	16.—	48.—	18.—	54.—
Sol 1 kg	2.75	2.75	2.75	2.75	2.75	2.75
Olje 1.50 lt.	12.—	18.—	14.—	21.—	16.—	24.—
Riž I. vrste 2.50 kg	9.—	22.50	9.—	22.50	9.—	22.50
Riž II. vrste 2.50 kg	5.50	13.75	6.50	16.25	7.50	18.75
Sladkor kocke 2 kg	15.—	30.—	16.—	32.—	16.—	32.—
Sladkor kristal 2 kg	14.—	28.—	14.—	28.—	14.—	28.—
Kava Santos 0.70 kg	52.—	36.40	56.—	46.20	72.—	50.40
Kava Rio 0.70 kg	48.—	33.60	58.—	40.60	66.—	46.20
Frank 0.25 kg	16.—	4.—	17.—	4.25	17.—	4.25
Milo 1 kg	12.—	12.—	12.—	12.—	12.—	12.—
Kisova kislina 0.1 lt.	55.—	5.50	55.—	5.50	55.—	5.50
Čaj 0.1 kg	100.—	10.—	120.—	12.—	125.—	12.50
Mleko 20 lt.	2.—	40.—	2.—	40.—	2.—	40.—
Rum 0.5 lt.	32.—	16.—	32.—	16.—	36.—	18.—
Drva 1 kub. mtr.	50.—	50.—	70.—	70.—	100.—	100.—
Premog 4 cente	62.50	62.50	30.—	120.—	120.—	120.—
Čevlji en par	200.—	200.—	200.—	200.—	200.—	200.—
Kamgarn (blago) 1 mtr.	180.—	180.—	130.—	130.—	150.—	150.—
Ševizot (blago) 1 mtr.	100.—	100.—	90.—	90.—	100.—	100.—
Molinos (blago) 2 mtr.	9.—	18.—	8.—	16.—	8.—	16.—
	Skupaj . . .	1.294.50	Skupaj . . .	1.415.55		1.624.35

Računamo, da odpade od zneska 32 odst. za delavca, 25 odst. za ženo, 20 odst. za otroka nad 12 let, 17 odst. za otroka v šolski dobi, 8 odst. za malega otroka.

Pri **samcih,** ki ne žive v skupnem gospodinjstvu, računamo, da je treba **pribiti** k zgornji vsoti 50 do 70 odst.

Za 26 odstotkov dražje kot l. 1932.

Povišek cen od maja 1932 do februarja 1937 je znašal din 121.05 ali 9. 36 odst.;

povišek cen od februarja 1937 do maja 1938 je znašal din 208.80 ali 14.75 odst.;

povišek cen od maja 1932 do maja 1938 znaša din 329.85 ali 26 odst.

In koliko so se v tem času popravile delavske plače? [illegible]

Književnost

Friedrich Engels: Nemška kmečka vojna. Pri nas je le preveč razširjeno mnenje, da je kmet po svojem položaju in naravi nazadnjaški. Stoletja je bil hlapec in ponižen suženj - tako pravijo -, pa je še danes tak. In vendar mora delavsko gibanje računati s kmeti, z njihovim razpoloženjem in njihovimi zahtevami. Zato je »Proletarska knjižnica« v Ljubljani izpolnila veliko vrzel, ko je izdala v prevodu Engelsovo »Nemško kmečko vojno«. V njej se opisuje velika vstaja nemških kmetov leta 1525 proti plemiškim in cerkvenim izkoriščevalcem. — Kmetje sicer niso zmagali — njihov zaveznik po mestih, industrijski proletarijat, takrat še ni bil razvit — vendar pa so nam zapustili lep zgled junaške borbe za pravico in napredek. Slovenski predgovor knjige nam na kratko podaja kmetovo usodo skozi preteklost in njegov položaj danes. Dodana sta tudi Engelsova predgovora, ki podajata strukturo srednjeevropske družbe v preteklem stoletju s posebnim ozirom na kmete, dalje imamo več Engelsovih citatov o kmečkem vprašanju. Zlasti je važna razprava »Marka«, ki nam prikazuje zgodovinski razvoj nemškega ljudstva od starogermanske svobodne kmečke srenje (zadruge) skozi njegovo zasužnjenost v fevdalni dobi do njegove usode pod kapitalizmom. Tu zvemo, da je bila nekdaj vsa zemlja last kmečkega ljudstva. Šele pozneje so se je večinoma z nasiljem polastili graščaki in cerkev. Slovenci so s tem obenem padli pod tuji nemški jarem. Jasno je, da je vso to zemljo treba vrniti nazaj kmečkemu ljudstvu. Zemlja naj bo last onega, ki jo obdeluje. Pa še nekaj. Ker je bila ta zemlja ukradena, ni treba zanjo plačati nobene odškodnine. Kot vidimo, imamo v tej knjigi zbranega obilo dragocenega materijala o kmečkem vprašanju, ki ga mora spoznati vsak, komur je na srcu napredek. Iz te knjige vidimo, da kmet v preteklosti le ni bil tako nazadnjaški, kot ga slikajo. V borbi za napredek človeštva je padlo na stotisoče nemških kmetov in v tej borbi tudi slovenski kmet ni zaostajal. Žal nam ta stran njegove zgodovine še zmeraj ni dosti znana. Slovenski narod je ravno zaradi teh borb lahko ponosen na svojo zgodovino.

ČRNA

Kakšne obresti in za koliko let nazaj se smejo terjati?

POPRAVEK.

Ni res, da imamo v Jugoslaviji že par let zakon, ki dopušča najvišje 8 odst. obresti, so to obresti, ki jih naše ljudstvo označuje kot oderuške in bi seveda že sodišče ne smelo dovolit izvršbe na take obresti.

Res pa je, da gre v slučaju zahtevajoče stranke tvrdke **Prah Jakob,** trgovec v Črni, zoper zavezane stranke, razne rudarje v Črni pri Prevaljah, za dogovorjene in sodno pravomočno prisojene obresti.

Ni res, da kdor še danes zahteva preko 8 odst. obresti, je celo kaznjiv, res pa je, da se oderuštvo kaznuje le tedaj, če so dani za to zakoniti predpogoji, kar pa v konkretnem slučaju ni.

Ni res, da ta gospod Jakob Prah, trgovec v Črni, niti ne ve ali pa noče vedeti, da vsake obresti v treh letih zastarajo, res pa je, da obresti zastarajo v treh letih le, če niso pravomočno iztožene, ali pa jih dolžnik tekom zastaralne dobe izrecno ali konkludentno ne prizna.

Ni res, da smejo trgovci zakonito zahtevati 6 odst. obresti, res pa je, da veljajo za opravilo po trgovskem zakonu zakonite 6 odst. obresti le, če sicer drugačne obresti niso bile dogovorjene.

Ljubljana, dne 19. maja 1938.

*

Uredništvo »Delavske Politike«

je sprejelo gornji »Popravek« od zastopnika trgovca Praha iz Črne, odvetnika dr. Čampe iz Ljubljane in bi lahko ta »popravek« vrgli v koš, ker absolutno ne odgovarja predpisom zakona o tisku glede popravkov. Bo pa za naše čitatelje ravno radi tega še bolj zanimiv in ga zato prinašamo v celoti.

Čeprav nismo pravniki, kakor g. dr. Čampa, poznamo predpise zakona o tisku in uredbe o maksimiranju obresti in vsled tega popravljamo »Popravek« dr. Čampe tako-le:

Ni res, da ni res, da imamo v Jugoslaviji že par let zakon, ki dopušča najvišje 8 odst. obresti itd., ampak je res, da imamo že od 3. avg. 1934 uredbo z veljavnostjo zakona o maksimiranju obresti, ki določa v čl. 1., b: Obrestna mera za posojeni denar se določa za ostale upnike z največ 8 odst. na leto. Predpis odst. 1 določa tudi največjo višino koristi, ki se sme pogoditi pri dajanju posojil v potrošnih stvareh.

Člen 5:

Ničnost, sodba — rubež.

»Pogodba«, s katero se določajo le višje obresti ali večje koristi od tistih, ki so predpisani v čl. 1 in 2, je glede zneska, ki preseza najvišje obresti, ali največje koristi po čl. 1 in 2, je **nična.**

Višje pogojene obresti ali koristi od tistih, ki so določene v čl. 1 in 2, se ne smejo prisojati, niti se ne morejo zavarovati, ne izvrševati (torej rubiti op. ur.), najsi so ugotovljene s pravno veljavno sodno odločbo ali kakšnim drugim izvršnim aktom.

Čl. 8:

Kazen.

Kdor naklepoma prekrši predpise te uredbe o višini obrestne mere na posojila v denarju ali koristi za posojilo potrošnih stvari, se kaznuje zaradi prestopka po kazenskem zakonu **z zaporom do 6 mesecev in v denarju do 25.000 dinarjev,** če ni dejanje po kaz. zak. strožje kaznjivo.

Gospod trgovec Jakob Prah iz Črne pa rubi rudarja za svojo terjatev **s 14 odst. obresti od 5. 2. 1931 naprej.**

Po §u 1480 o. d. z. prestanejo **v 3 letih** terjatve zastarelih vsakoletnih dajatev, **zlasti obresti, rent,** preživnin itd.

Kdo ima torej prav? »Popravek« g. dr. Čampe ali »Delavska Politika«?

XVIII. Ljubljanski velesejem

43. razstavna prireditev

4.—13. junija 1938

Polovična voznina na železnici

Pri blagajnah železniških postaj kupite *rumeno železniško izkaznico za 2 din*

Sejmišče obsega 40.000 m², preko 600 razstavljalcev 14 držav

POSEBNE RAZSTAVE: „Cesta" / Francija / Pohištvo / Avtomobili / Tekstil / Ženska domača obrt / Lepo zabavišče

10.—12. junija: III. državni trgovski kongres

Vstopnica daje lastniku pravico do nagradnega žrebanja. — Vrednost dobitkov preko Din 75.000·—

Povišanje mezd v kemični tovarni v Hrastniku

Uspeh Splošne delavske strokovne zveze Jugo-

Hrastnik, 24. maja 1938.

Pogajanja, ki jih je vodila Splošna delavska strokovna zveza v kemični tovarni, so zaključila zelo uspešno.

Mezde se povišajo za 7 odstotkov in pavšal za kurjavo v zimskih mesecih za 50 odstotkov.

Delavstvo, okleni se svoje razredne organizacije. Organizirajte se, ki še niste, ne pustite, da bi eni delali za vas, med tem, ko bi vi samo uživali.

Delavski pravni svetovalec

Pomočniški izpit (Griže)

Vprašanje: Sin se je učil obrti in je učna doba že zdavnaj potekla, kljub temu ga mojster še ni predlagal k pomočniškemu izpitu. Zaposluje ga ves čas in mu plačuje le vajeniško plačo. Ali sme zahtevati primerno mezdo, odkar se je izučil in kaj naj ukrene, da bo delal izpit?

Odgovor: Po določbah obrtnega zakona morajo imetniki obrtov, pri katerih se učenci uče le-te takoj po prestanku učne dobe pozvati, da se zglase k pomočniškemu izpitu. Isto so dolžna storiti tudi obrtniška združenja. Če ga mojster ne prijavi, zahtevajte Vi pri združenju, da Vašega sina pozovejo k izpitu. Vaš sin lahko zahteva od mojstra mezdo, ki bi mu pripadala po uredbi o minimalnih mezdah kot pomožnemu delavcu in sicer za ves čas, odkar je učna doba potekla.

Hranarina (Sv. Lovrenc na Pohorju)

Vprašanje: Bil sem že v začetku letošnjega leta več časa bolan, pa še sedaj nisem prejel hranarine od OUZD. Kaj naj ukrenem, da mi bodo hranarino izplačali?

Odgovor: Pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani povprašajte pismeno, zakaj Vam niso še izplačali hranarine.

Dedščina (Celje)

Vprašanje: Pred leti mi je oče kot dedno odpravnino izročil večje zemljišče, ki sem ga pozneje očetu prodal nazaj. Sedaj je oče tudi mojim sestram izročil kot dedno odpravnino enako velika zemljišča, razen tega pa še vsaki nekaj v gotovini. Vrednost zemlje, ki sem jo jaz očetu prodal nazaj, je medtem zrasla. Ali lahko od očeta zahtevam razliko, ker so sestre dobile več kot jaz?

Odgovor: Do očetove smrti ne morete zahtevati nikake dedščine. Po očetovi smrti boste lahko zahtevali dopolnitev Vašega dolžnega deleža, če je to, kar ste dobili, bilo vredno manj, kot bi znašal Vaš dolžni delež. Radi tega, ker je vrednost sveta, ki ste ga Vi očetu prodali nazaj, medtem poskočila, seveda ne boste mogli dobiti ničesar več.

Neresnične govorice (Javornik)

Vprašanje: O pokojnem bratu govorijo ljudje, da je svojčas našel 15.000 din in da je imel poleg tega ob smrti še nadaljnjih 10.000 din premoženja, da pa sva midva z ženo ta denar prikrila. Ali lahko tožim raznašalce vesti in v čigavem imenu?

Odgovor: Upravičena do tožbe sta oba, Vi in Vaša žena, ker se Vama očita nepošteno in protizakonito dejanje.

Nadurno delo vratarja

Vprašanje: Sem vratar pri industrijskem podjetju in opravljam vsak dan veliko število nadur preko osemurnega delavnika. Ali lahko iztožim te nadure od podjetnika?

Odgovor: Na podlagi ministrske uredbe z dne 19. maja 1931 se vratarji, čuvaji, sluge, kočijaži itd. ne smatrajo za pomožno osobje v smislu zakona o zaščiti delavcev v pogledu odredb o delovnem času, in torej ne morete zahtevati za nadurno delo 50 odst. poviška. Pač pa lahko tožite podjetnika, da Vam plača opravljene nadure s temeljno mezdo, če je bilo ob Vašem vstopu v službo izrecno dogovorjeno, da boste delali le 8 ur dnevno, ozirma če se je to dalo sklepati iz vseh okolnosti.

MALI OGLASI Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se
ŠPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom r. z. z o. z.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,
šivalne stroje, otroške vozičke popravlja dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka **JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14.** Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.